

Стив Ханке: “Разгърнете икономическата свобода”

В понеделник, 14 ноември, професор Стив Ханке¹ изнесе публична лекция в София на тема *Пътят към независимостта*.

Професор Ханке започна лекцията си с исторически прочит на създаването на първата американската конституция през 1787 г. Тя се характеризира със следните особености: две трети от конституцията се занимава с проектиране на формата и структурата на федералното и щатско правителство и разделението на властите, 20% се състои от клаузи, които ограничават правителството и определят какво федералните и щатски власти не могат да правят и едва 11% от основния закон обхваща клаузи, които дават правомощията на правителството – какво управляващите могат да правят. Интересно е, че думата “демокрация” не е била спомената нито веднъж в текста. Друга особеност е, че Законът за правата на човека (Bill of rights) първоначално не е бил част от конституцията на САЩ. Логиката е била следната: правителството трябва да притежава само толкова власт, колкото му е необходима, за да защитава свободата и собствеността на гражданите. Техните права по никакъв начин не бива да бъдат застрашени от законодателството, тъй като то трябва да служи на хората и да гарантира именно техните естествени човешки права. През годините следват 27 поправки на конституцията.

Друг акцент в лекцията на професор Ханке бе влиянието на правителството в стимулирането на независимостта на гражданите. Според *закона на Ратчет* увеличаването на правителствената намеса в икономиката води до намаляване на свободата. Демокрацията като форма на държавно политическо управление не е гаранция за наличието на икономическа свобода. Пример за това е Хонг Конг, чиято форма на управление през последните години не е била демокрация, но въпреки това страната се характеризира със значителна степен на свобода и възможности за избор на гражданите. Професор Ханке заяви, че стопанската свобода води до икономически просперитет и примерите за това са страни като Сингапур, Хонг Конг, Китай, Ирландия, Естония, Нова Зеландия, Великобритания.

Стив Ханке се обяви за по-голяма независимост на българската икономика от решенията на международни институции като МВФ. Професорът призова към поемането на политическа отговорност и наличието на политическа воля от страна на властимащите към реално прокарване на реформи. Според него в момента сме свидетели на “изминаване на ръцете” от страна на управляващите, които оправдават предприеманите мерки с думите: *така ни наредиха от Брюксел или Вашингтон*. За да бъде постигната и разгърната стопанската и личната свобода, местните политици трябва да поемат отговорността за управлението, а гражданите да осъзнаят, че съдбата е в техни ръце и зависи от тях. Всяка форма на патернализъм и зависимост създава грешни стимули у хората и убива предприемаческия им дух.

¹Стив Ханке е професор по икономика в университета “Джон Хопкинс” в САЩ и е един от най-изтъкнатите имена в областта на теоретичните основи на валутния борд и практическото му прилагане по света. Той е бил икономически съветник на Петър Стоянов.